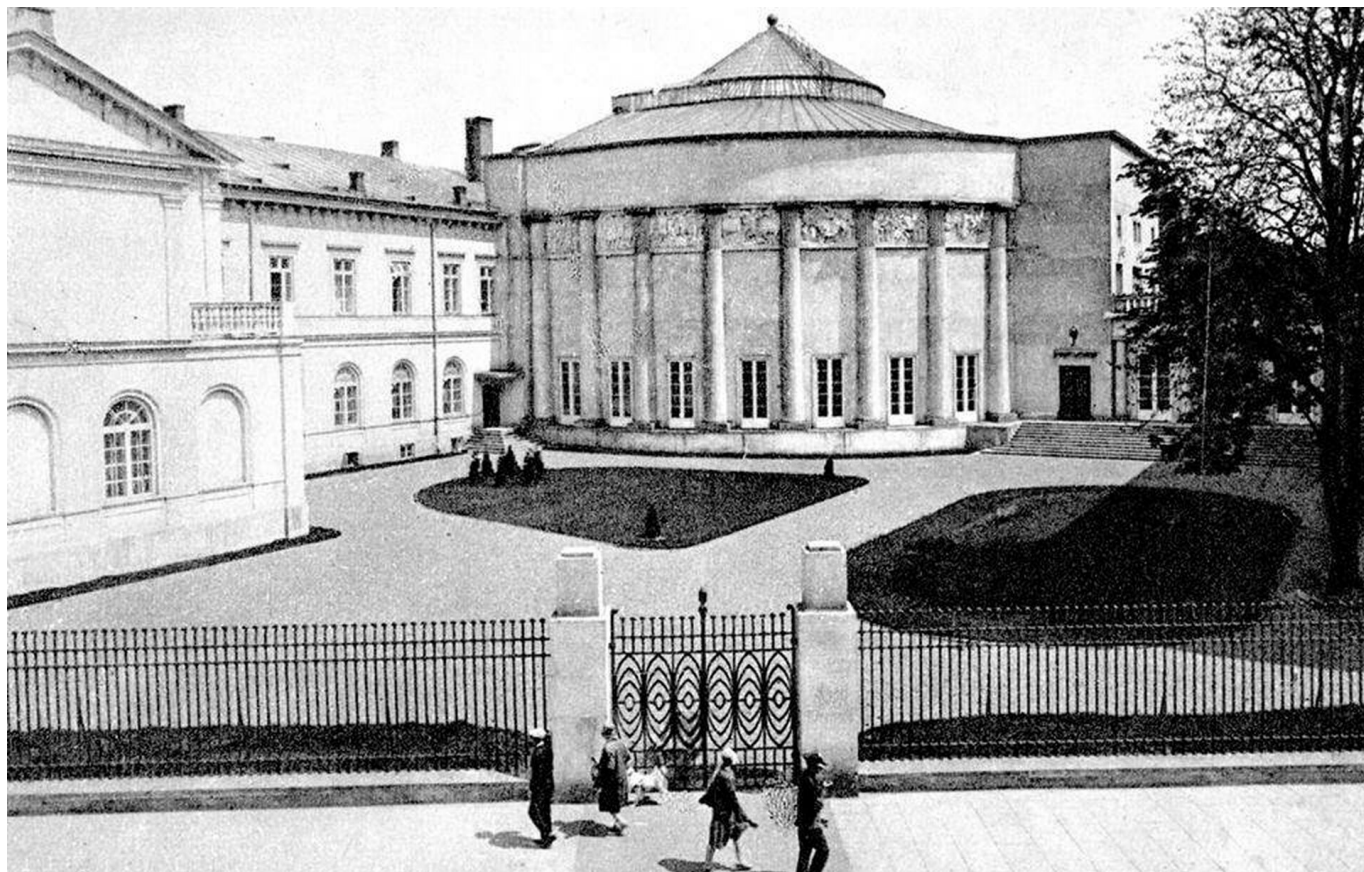

Powtórka z historii cz. 32: II Rzeczpospolita i świat 1918–1939, początek II wojny św.

- [Wprowadzenie](#)
- [Jak czytać polecenia?](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Zmiany ustrojowe po przewrocie majowym*, [w:] W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1914-1945*, Warszawa 2003, s. 222.
- Źródło: M. Widernik, *Magistrala węglowa Śląsk – Gdynia i jej znaczenie w okresie międzywojennym*, „Zapiski Historyczne, Tom XLIX”, nr 2/1984.
- Źródło: „*Pakt Ribbentrop-Beck*” - o możliwości porozumienia z Niemcami, [w:] P. Zychowicz, *Pakt Ribbentrop-Beck*, Poznań 2012, s. 24–25.

- Źródło: *O odrzuceniu przez polskie władze niemieckich żądań*, [w:] P. Gursztyn, *Ribbentrop Beck. Czy pakt Polska-Niemcy był możliwy*, Wrocław 2017, s. 170–171.
- Źródło: *Polityka ZSRR w 1939 roku*, [w:] W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1914-1945*, Warszawa 2003, s. 362–364.
- Źródło: *O pakcie Ribbentrop-Mołotow*, [w:] W. Pobóg-Malinowski, *Najnowsza historia polityczna Polski. Tom trzeci. 1939-1945, cz. 1*, Gdańsk 1989, s. 33.
- Źródło: *Niemiecki generał Alfred Jodl, wypowiedź w czasie procesu norymberskiego*, [w:] J. Karski, *Wielkie mocarstwa wobec Polski: 1919–1945, od Wersalu do Jalty*, Warszawa 1992, s. 316–317.
- Źródło: *Wspomnienia francuskiego generała Louisa Faury'ego z rozmowy w sztabie francuskim 22 sierpnia 1939 roku*, [w:] *Polskie Siły Zbrojne w Drugiej Wojnie Światowej, t. I, Kampania Wrześniowa, cz. 3*, Londyn 1959, s. 9.
- Źródło: *Protokół końcowy francusko-polskich rozmów sztabowych 15-17 maja 1939*, dostępny w internecie: pl.wikisource.org [dostęp 16.06.2020 r.].
- Źródło: *Wokół ewakuacji polskich władz 17/18 września 1939 roku*, [w:] J. Łojek, *Pisma wybrane. Wiek XX*, Kraków 2014, s. 159–161.
- Źródło: *Cele Ligi Narodów*, [w:] H. Kissinger, *Dyplomacja*, Warszawa 1996, s. 250.
- Źródło: *Leszek Kołakowski o tajnym referacie na XX Zjeździe KPZR*, dostępny w internecie: dzieje.pl.
- Źródło: G. Wołk, *Ocena Okrągłego Stołu według prezydenta Lecha Kaczyńskiego*, dostępny w internecie: rp.pl.
- Źródło: *Deklaracja o niestosowaniu przemocy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Niemcami, 26 stycznia 1934 roku*, dostępny w internecie: wikipedia commons.
- Źródło: A. Kublik, M. Olejnik, *Jacek Kuroń o porozumieniu okrągłostołowym*, dostępny w internecie: wiadomosci.gazeta.pl.
- Źródło: *Z „Pamiętników” Marszałka Sejmu Macieja Rataja*, [w:] M. Sobańska-Bondaruk, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 159.
- Źródło: *Układ Sikorski-Majski, 30 lipca 1941 roku (fragment)*, dostępny w internecie: wikipedia commons.
- Źródło: *Minister August Zaleski w sprawie układu z ZSRR*, [w:] W. Pobóg-Malinowski, *Najnowsza historia polityczna Polski. Tom trzeci. 1939-1945, cz. 1*, Gdańsk 1989, s. 191.
- Źródło: *Pytania w referendum 1946 roku*, [w:] M. Łatyński, *Nie paść na kolana. Szkice o opozycji lat czterdziestych*, Warszawa 1985, s. 283.
- Źródło: *Nota Rządu RP do Rządu ZSRR z 18 kwietnia 1947 roku*, dostępny w internecie: wikipedia commons.
- Źródło: *Referat „O kulcie jednostki i jego następstwach” (fragment)*, dostępny w internecie: stosunki-miedzynarodowe.pl.
- Źródło: *Neopozytywizm w myśli Stanisława Stommy, członka Koła Poselskiego „Znak”*, [w:] S. Stomma, *Pozytywizm od strony moralnej, „Tygodnik Powszechny”, 14 kwietnia 1957 roku*.
- Źródło: *Definicja nomenklatury komunistycznej według leksykonu politologii*, [w:] A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1956-1997*, Warszawa 1999, s. 284.

- Źródło: *Pakt o nieagresji pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i ZSRR, 25 lipca 1932 roku*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl.

Powtórka z historii cz. 32: II Rzeczpospolita i świat 1918–1939, początek II wojny św.

Nowy gmach Sejmu, ulica Wiejska 1930 r.
Źródło: Wikipedia Commons, domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Powtórka z historii**”.

Pozwoli ci sprawdzić swoją wiedzę i powtórzyć wiadomości z jednego z działów historii. Będziesz pracować z tekstami źródłowymi i multimediami oraz wykonywać zestaw ćwiczeń interaktywnych. Aby ułatwić ci przypomnienie wiadomości w konkretnym kontekście historycznym, materiał koncentruje się na wybranej epoce – w tym przypadku jest to II Rzeczpospolita i świat w latach 1918–1939 oraz początek II wojny światowej.

W pierwszej części materiału przypominamy, jak interpretować polecenia pojawiające się przy ćwiczeniach, i podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę. W drugiej będziesz pracować z materiałami źródłowymi oraz multimediami, aby w ostatniej sprawdzić swoją wiedzę, rozwiązując zestaw ćwiczeń związanych z danym okresem historii.

Twoje cele

- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń, które mogą pojawić się na sprawdzianie wiedzy z historii dotyczącym II Rzeczpospolitej i świata w latach 1918–1939.
- Przeanalizujesz wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście II Rzeczpospolitej i świata w latach 1918–1939, wskazując zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.

- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń przygotowanych w tym repetytorium.
- Opiszysz rodzaje źródeł i ocenisz ich przydatność do wyjaśnienia problemu historycznego.
- Zweryfikujesz swój stan wiedzy.

Jak czytać polecenia?

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.), na których bazują m.in. ćwiczenia. Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, czego możesz się spodziewać po poszczególnych poleceniach i zastosowanych czasownikach:

wyjaśnij
twoim zadaniem jest zrekonstruowanie związku przyczynowo-skutkowego, opisanie od początku do końca, o co chodziło i dlaczego;
scharakteryzuj
podobnie jak powyżej należy przeanalizować genezę, przebieg oraz konsekwencje danego procesu historycznego, podając uczestników wydarzeń (postacie, organizacje);
porównaj
czyli zestawianie wydarzeń, zachodzących procesów, danych itp. zarówno pod kątem występujących różnic, jak i podobieństw;
rozstrzygnij
w tym wypadku oczekiwana odpowiedź jest jedna: „tak” lub „nie” (oczywiście wraz z uzasadnieniem), ale bez formułowania własnych ocen;
rozważ
tu natomiast trzeba sformułować zarówno argumenty, jak i kontrargumenty, czyli „za” i „przeciw”, wartościując słuszność danego rozumowania;
ocień
to polecenie pozwala ci przedstawić swoją własną, subiektywną opinię na temat opisywanych zjawisk i procesów; każda przedstawiona ocena - o ile będzie dobrze

uzasadniona – zostanie uznana, dlatego też kluczową rolę odgrywa umiejętność budowania argumentacji;

udowodnij

w poleceniu zawarta jest teza, a od osoby wykonującej to polecenie oczekuje się stworzenia krótkiej narracji z podaniem argumentów na rzecz jej prawdziwości;

uzasadnij

zadanie podobne jak powyżej, ale w tym przypadku powinno się określić sposób rozumowania, który umożliwia postawienie danej tezy;

wykaż

masz wykazać prawdziwość lub nieprawdziwość związków przyczynowo-skutkowych, odnoszących się do tezy;

podaj (wymień, wskaż)

takie polecenia występują w zadaniach półotwartych, w których masz miejsce na odpowiedź; podajesz wtedy pojęcie, nazwę własną (pełną, bez skrótów), imię i nazwisko osoby itp.

Pamiętaj, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby umiejętnie połączyć analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bój się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołuj się do podanych źródeł.

Polecenie 1

Zapoznaj się z poniższymi nagraniami, a następnie wykonaj dołączone do nich polecenia.

Polecenie 2

Wyjaśnij, w jaki sposób zwolennicy Piłsudskiego wykorzystali słowa premiera Witosa.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P13bnCyA1>

Z „Pamiętników” Marszałka Sejmu Macieja Rataja

Ustępy wywiadu skreślone w ostatniej chwili przez Wrzosa, częściowo stuszowane (pewnie obiektywne dane..., o których w tej chwili nie chcę mówić...) mówiły bez ogródek: „Mówią, że Piłsudski ma za sobą wojsko, jeśli tak, to niech bierze władzę siłą...; ja bym nie wahał się tego zrobić; jeśli Piłsudski nie robi tego, to, zdaje się, nie ma jednak tych sił za sobą...”. (...) Dlaczego Witos dał ten wywiad? Zapewne sam nie umiałby rozumnie tego wytłumaczyć. Lubił, jak aktor, żeby o nim pisano, mówiono; rzucał więc nieraz, a i w tym wypadku, coś niezwykłego, coś, co zwróciłoby uwagę na niego; była też, sądzę, chęć „pokazania” Piłsudskiemu: „mocny jesteś w słowie, w gestach, ale na czyn cię nie stać...”. Wiem, że wynurzenia Witosa pojęto w obozie Piłsudskiego jako urąganie; na lewicy zaś jako jeszcze jeden dowód, że Witos jest zdecydowany reakcyjny faszysta i czeka tylko na moment, by zakuć Polskę w kajdany reakcji...

Źródło: Z „Pamiętników” Marszałka Sejmu Macieja Rataja, [w:] M. Sobańska-Bondaruk, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 159.

Tvoja odpowiedź:

Polecenie 3

Podaj nazwę koncepcji polityki zagranicznej w czasie rządów sanacji, której wyrazem było zawarcie paktu o nieagresji z ZSRS i deklaracji o niestosowaniu przemocy z Niemcami.

Źródło 1

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P13bnCyA1>

Pakt o nieagresji pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i ZSRR, 25 lipca 1932 roku

Obie umawiające się strony, stwierdzając, że wyrzekły się wojny jako narzędzia polityki narodowej w ich wzajemnych stosunkach, zobowiązują się wzajemnie do powstrzymywania się od wszelkich działań agresywnych lub od napaści jedna na drugą zarówno samodzielnie, jak łącznie z innymi mocarstwami.

Źródło: Pakt o nieagresji pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i ZSRR, 25 lipca 1932 roku, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl.

Źródło 2

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P13bnCyA1>

Deklaracja o niestosowaniu przemocy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Niemcami, 26 stycznia 1934 roku

Oba Rządy wychodzą przytem z założenia, że utrzymanie i utrwalenie stałego pokoju pomiędzy ich krajami stanowi istotny warunek dla powszechnego pokoju w Europie. Wobec tego są one zdecydowane opierać swoje wzajemne stosunki na zasadach zawartych w Pakcie Paryskim z dnia 27 sierpnia 1928 r. i pragną określić bliżej zastosowanie tych zasad (...).

Źródło: Deklaracja o niestosowaniu przemocy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Niemcami, 26 stycznia 1934 roku, dostępny w internecie: wikipedia.org.

Twoja odpowiedź:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Rozważ, w jaki sposób Józef Piłsudski rozwiązał przedstawiony na rysunku dylemat bezpośrednio po przeprowadzeniu zamachu majowego.

Karykatura Józefa Piłsudskiego.

Napis na znaku: po lewej - dyktatura, po prawej - parlamentaryzm. Pod rysunkiem *Qvo vadis?* czyli "Dokąd zmierzasz?"

Źródło: L. Jędrzejczak, *Cyrulik Warszawski*, 1929 r., nr. 19, dostępny w internecie: sbc.org.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Twoja odpowiedź:

Podaj nazwę projektu nowelizacji Konstytucji marcowej, którego dotyczy cytata.

Wyniki wyborów prezydenckich 1 czerwca 1926 roku.

Kandydat	Przynależność polityczna	Głosy w I turze	Głosy w II turze
Ignacy Mościcki	bezpartyjny	215	281
Adolf Bniński	Związek Ludowo-Narodowy	211	200
Zygmunt Marek	Polska Partia Socjalistyczna	56	1

“ Zmiany ustrojowe po przewrocie majowym

16 VI 1926 r. rząd Bartla przedłożył sejmowi projekt noweli konstytucyjnej, przewidujący nadanie prezydentowi prawa rozwiązywania sejmu i senatu, wydawania dekretów w czasie przerw między sesjami sejmu, a także w normalnych warunkach na podstawie pełnomocnictw sejmowych. Projekt ten nawiązywał do zasad głoszonych przez stronnictwa prawicy i centrum, co skomplikowało ich położenie.

Źródło: *Zmiany ustrojowe po przewrocie majowym*, [w:] W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1914-1945*, Warszawa 2003, s. 222.

Twoja odpowiedź

Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego projekt z cytatu mógł być uznany za kłopotliwy dla opozycji.

Twoja odpowiedź

Wykaż zależność eksploatacji Magistrali Węglovej od inwestycji przedstawionej na fotografii.

Dworzec Morski w Gdyni, lata trzydzieste XX wieku

Źródło: Henryk Poddębski, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Wydajność Magistrali Węglovej w latach 1933-37.

Rok	Liczba przewiezionych towarów w mln tonokilometrów	Średnia miesięczna w mln tonokilometrów	Zysk PKP z przewozu towarów w mln zł
1933	1470	147	1

Rok	Liczba przewiezionych towarów w mln tonokilometrów	Średnia miesięczna w mln tonokilometrów	Zysk PKP z przewozu towarów w mln zł
1934	1894	157	5
1935	1968	164	7,4
1936	3672	306	17,6
1937	3888	324	18

Źródło: M. Widernik, *Magistrala węglowa Śląsk – Gdynia i jej znaczenie w okresie międzywojennym*, „Zapiski Historyczne, Tom XLIX”, nr 2/1984.

Tvoja odpowiedź

Porównaj spojrzenie obu autorów na problem ewentualnych ustępstw II RP wobec niemieckich żądań dotyczących Gdańska.

Źródło 1

“ „Pakt Ribbentrop-Beck” - o możliwości porozumienia z Niemcami

Pisząc tę książkę, chciałem udowodnić, że Beck w 1939 roku popełnił fatalny, wręcz koszmarny błąd. Błąd, który potężnie zaciążył na losie Polski i spowodował bezmiar ludzkiego cierpienia, a jego ponure skutki odczuwamy do dziś. Błędem tym było związanie Rzeczypospolitej sojuszem z mocarstwami zachodnimi i jednoczesne odrzucenie oferty przymierza złożonej przez Niemcy. Sojusz z III Rzeszą byłby przymierzem przykrym, zawartych kosztem ustępstw stanowiących wielką ujmę na prestiżu i wiążącym Polskę z paskudnym totalitarnym reżimem. (...) W polityce międzynarodowej bywa jednak tak – czego nie mogli i do dziś nie mogą zrozumieć Polacy – że aby ratować państwo i własnych obywateli, kierujący się racją stanu przywódcy muszą czasami godzić się na bolesne kompromisy. Muszą podejmować wątpliwe moralnie decyzje i zawierać taktyczne sojusze z partnerami, którzy wzbudzają ich niechęć i obrzydzenie. Nazywa się to Realpolitik. (...)

Źródło: „Pakt Ribbentrop-Beck” - o możliwości porozumienia z Niemcami, [w:] P. Zychowicz, *Pakt Ribbentrop-Beck*, Poznań 2012, s. 24–25.

Źródło 2

“ O odrzuceniu przez polskie władze niemieckich żądań

Co by się stało, gdyby Polska odrzuciła gwarancje brytyjskie i przystała na warunki niemieckie? Brytyjczycy i Francuzi tak czy owak potrzebowali sojusznika na wschodzie. Zwróciliby się wtedy do Sowietów. A wojna i tak by wybuchła, bo Hitler do niej dążył. (...) Po odrzuceniu gwarancji Londynu Polska byłaby latem 1939 roku całkowicie wyizolowana. Bylibyśmy zupełnie sami, bo prawie wszyscy dookoła brali owe gwarancje. Niemcy nie musieliby dotrzymywać wobec nas żadnych zobowiązań ani ustaleń. Mogliby eskalować żądania – najpierw Gdańsk i eksterytorialny tranzyt, potem plebiscyt na Pomorzu, później przekazanie im Pomorza bez żadnego plebiscytu, następnie cesja Górnego Śląska itd., itp. Atak Niemiec na Polskę stałby się tylko lokalną, krótkotrwałą wojenką, tak jak Hitler od dawna planował. Państwa zachodnie nie wypowiedziałyby wojny Niemcom, co uczyniłyby automatycznie 3 września 1939 roku. Odmowa, której Józef Beck udzielił Adolfowi Hitlerowi, miała pełną akceptację polskiego społeczeństwa. Wszystkich jego warstw, od góry po dół. Co więcej – Beck nie uzyskałby przyzwolenia na układ z Hitlerem. (...) Kwestionowanie prawa do odmowy jest jednoczesnym opowiedzeniem się po stronie Hitlera.

Źródło: O odrzuceniu przez polskie władze niemieckich żądań, [w:] P. Gursztyn, Ribbentrop Beck. Czy pakt Polska-Niemcy był możliwy, Wrocław 2017, s. 170–171.

Tvoja odpowiedź:

Wyjaśnij podaną w źródłach przyczynę nieskuteczności Ligi Narodów w realizowaniu przewidzianych celów.

Źródło 1

“ Cele Ligi Narodów

Wilson przewidywał, że Liga będzie miała podwójne zadanie, strzeżenie pokoju i naprawę niesprawiedliwości. Niemniej Wilson był targany przez głęboko sprzeczne uczucia. Byłoby niemożliwe wskazanie w historii Europy chociażby jednego wypadku zmiany granic w wyniku apelu skierowanego do poczucia sprawiedliwości czy też w wyniku postępowania prawnego. Prawie zawsze granice były zmieniane lub bronione w imię interesów narodowych. Wilson był jednak w pełni świadomy tego, że Amerykanie w żadnym wypadku nie byli gotowi do militarnego angażowania się w obronie zasad Traktatu Wersalskiego. W rzeczywistości, idee Wilsona przeniesione na język faktów oznaczały nic innego, jak powołanie światowego rządu, do akceptowania którego Amerykanie mieliby jeszcze mniej ochoty niż do pogodzenia się z utworzeniem światowych sił policyjnych.

Źródło: *Cele Ligi Narodów*, [w:] H. Kissinger, *Dyplomacja*, Warszawa 1996, s. 250.

Źródło 2. Brytyjski rysunek satyryczny, 1919 rok

THE GAP IN THE BRIDGE.

Tłumaczenie. Tekst na tabliczce: „Ten Most Ligi Narodów został zaprojektowany przez prezydenta Stanów Zjednoczonych”. Napis po prawej stronie: „Zwornik USA”.

Źródło: Leonard Raven-Hill, 10 grudnia 1919, dostępny w internecie: punch.photoshelter.com.

Twoja odpowiedź:

Wyjaśnij, dlaczego Polska i Rumunia nie zgodziły się na przemarsz Armii Czerwonej przez swoje terytorium w celu wojny z Niemcami.

“ Polityka ZSRR w 1939 roku

Prawdopodobnie 13 VIII Stalin zdecydował ostatecznie o wyborze sojusznika. W tym celu trzymał w zanadru żądanie, by Polska i Rumunia zgodziły się na przemarsz wojsk radzieckich przez swe terytoria. Odrzucenie tego żądania miało być pretekstem do zerwania rozmów z Anglikami i Francuzami. (...) W południe 23 VIII 1939 r. na udekorowane flagami ze swastykami i sierpem i młotem lotnisko moskiewskie przybył Ribbentrop. W ten sposób ZSRR zrywał rozmowy z Anglią i Francją, dając Hitlerowi wolną rękę w planowanym ataku na Polskę.

Źródło: *Polityka ZSRR w 1939 roku*, [w:] W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1914-1945*, Warszawa 2003, s. 362–364.

“ O pakcie Ribbentrop-Mołotow

Dokument ten – owoc czteromiesięcznych konszachtów – rozstrzyga bezapelacyjnie kwestię dziejowej odpowiedzialności – Hitler nie odważyłby się rzucić na Polskę, gdyby Rosja związała się z Zachodem paktem o pomocy wzajemnej; zapewne – nie uczyniłby tego i w wypadku, gdyby Moskwa nawet bez paktu z Zachodem, samą swoją niewyraźną postawą, trzymała go w niepewności, co go czeka z jej strony w razie inwazji na Polskę. Stalin przez zawarty układ rozpraszał w nim obawy, otwierał mu drogę do zbrodniczych szaleństw, zachęcał go do nich, zapewniał, że na wschód od Polski ma nie wrogów, lecz przyjaciół.

Źródło: *O pakcie Ribbentrop-Mołotow*, [w:] W. Pobóg-Malinowski, *Najnowsza historia polityczna Polski. Tom trzeci. 1939-1945, cz. 1*, Gdańsk 1989, s. 33.

Twoja odpowiedź

Uzasadnij tezę o współodpowiedzialności Stalina za wywołanie II wojny światowej.

Twoja odpowiedź

Wyjaśnij, jaki wpływ na postawę Francji wobec Polski mógł mieć przebieg wojny obronnej we wrześniu 1939 roku.

“ **Niemiecki generał Alfred Jodl, wypowiedź w czasie procesu norymberskiego**

Do roku 1939 byliśmy oczywiście w stanie sami rozbić Polskę. Ale nigdy – ani w roku 1938, ani w 1939 – nie zdołalibyśmy naprawdę sprostać skoncentrowanemu wspólnemu atakowi tych państw [Wielkiej Brytanii, Francji, Polski]. I jeśli nie doznaliśmy klęski już w roku 1939, należy to przypisać jedynie faktowi, że podczas kampanii polskiej około 110 dywizji francuskich i brytyjskich pozostało kompletnie biernych wobec 23 dywizji niemieckich.

Źródło: Niemiecki generał Alfred Jodl, wypowiedź w czasie procesu norymberskiego, [w:] J. Karski, Wielkie mocarstwa wobec Polski: 1919–1945, od Wersalu do Jałty, Warszawa 1992, s. 316–317.

“ **Wspomnienia francuskiego generała Louisa Faury’ego z rozmowy w sztabie francuskim 22 sierpnia 1939 roku**

Poruszam następnie kwestię, która nie dawała mi spokoju... Jeśli Polska stanie się przedmiotem agresji, to jedynie ofensywa wojsk francuskich będzie w stanie zmusić Niemców do zelżenia ich duszącego uścisku. W jakim terminie rozpocznie się ta ofensywa? Milczenie. Następnie gen. Georges daje do zrozumienia, że armia francuska nie jest zdolna do podjęcia ofensywy i że nie ma możliwości określenia terminu, w którym będzie ona gotowa do działania na wielką skalę. Do tego czasu mogą wchodzić w rachubę jedynie defensywne, lub ograniczone działania zaczepne. Gdy nie mogę ukryć mego rozczarowania, gen. Gamelin dorzuca po prostu tych kilka słów: „Trzeba, aby Polska trwała”.

Źródło: *Wspomnienia francuskiego generała Louisa Faury'ego z rozmowy w sztabie francuskim 22 sierpnia 1939 roku*, [w:] *Polskie Siły Zbrojne w Drugiej Wojnie Światowej*, t. I, *Kampania Wrześniowa*, cz. 3, Londyn 1959, s. 9.

“ **Protokół końcowy francusko-polskich rozmów sztabowych 15-17 maja 1939**

W wypadku agresji niemieckiej przeciwko Polsce lub w wypadku zagrożenia żywotnych interesów Polski w Gdańsku, co wywołałoby zbrojną akcję Polski, Francuskie Siły Zbrojne rozpoczną automatycznie działania w sposób następujący:

1. Francja podejmie natychmiast działania powietrzne zgodnie z uprzednio ustalonym planem.
2. Gdy tylko część sił francuskich będzie gotowa (około trzeciego dnia I +[1]), Francja stopniowo przystąpi do działań ofensywnych o ograniczonych celach.
3. Gdy tylko zaznaczy się główny wysiłek niemiecki przeciw Polsce, Francja głównymi siłami rozpocznie działania ofensywne przeciwko Niemcom (poczynając od piętnastego dnia).

Źródło: *Protokół końcowy francusko-polskich rozmów sztabowych 15-17 maja 1939*, dostępny w internecie: pl.wikisource.org [dostęp 16.06.2020 r.].

Tvoja odpowiedź

Rozstrzygnij prawdziwość poniższych stwierdzeń, wskazując P (prawda) bądź F (fałsz).

Stwierdzenie	P	F
Według relacji gen. Faury'ego Francja miała realne możliwości dotrzymania zobowiązań wojskowych z maja 1939 roku.	☐	☐
Niemieccy oficerowie widzieli w postawie aliantów zachodnich czynnik decydujący o powodzeniu operacji Fall Weiss.	☐	☐
Francja częściowo zrealizowała zobowiązania sojusznicze wobec Polski, wypowiadając wojnę Niemcom 3 września 1939 roku.	☐	☐

Wyjaśnij, jakie były konsekwencje nieogłoszenia przez legalne władze II RP stanu wojny z ZSRR po agresji 17 września 1939 roku.

“ Wokół ewakuacji polskich władz 17/18 września 1939 roku

W południe dnia 17 września 1939 jeszcze niemal połowa terytorium państwa polskiego wolna była od obcej okupacji. Około pół miliona żołnierzy WP stawiało czynny opór agresji niemieckiej. W sumie około trzystu tysięcy mogło być użytych do demonstracyjnego stawienia oporu agresji ZSRR. Niezbędne było jednak wyjaśnienie: jaki stan prawny powstał między Polską a ZSRR wskutek agresji 17 września i jakie wynikają stąd obowiązki dla wszystkich obywateli państwa polskiego. (...) Rząd RP dnia 17 września: po pierwsze, pozostawił społeczeństwo i walczące nadal wojska w stanie całkowitej dezorientacji; po drugie, postradał szansę wprowadzenia sprawy polskiej w obieg informacji międzynarodowej przez następne kilkanaście dni, dla wytworzenia w światowej opinii publicznej nastrojów sprzyjających sprawie polskiej, przede wszystkim przez ujawnienie współpracy sojuszniczej między Niemcami i ZSRR (...); po trzecie, wepchnął społeczeństwo polskie na ziemiach wschodnich RP w beznadziejną sytuację wynikającą przede wszystkim z braku orientacji państwowej i świadomości niebezpieczeństw grożących w latach 1939-1941; po czwarte (i najważniejsze), stracił ogromnej wagi tytuły prawno-międzynarodowe, które mogły być dać sprawie polskiej jakąś szansę w latach 1941-1945.

Źródło: *Wokół ewakuacji polskich władz 17/18 września 1939 roku*, [w:] J. Łojek, *Pisma wybrane. Wiek XX*, Kraków 2014, s. 159-161.

Twoja odpowiedź:

Dla nauczyciela

Autor: Stanisław Mrozowicz

Przedmiot: historia

Temat: Powtórka z historii cz. 32: II Rzeczpospolita i świat 1918–1939, początek II wojny św.

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna. Uczeń:

- 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych;
- 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych.

II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń:

- 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;
- 2) rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;
- 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny;
- 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.

III. Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

- 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym;
- 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego;

3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje typy poleceń do ćwiczeń, które mogą pojawić się na sprawdzianach z historii.
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń przygotowanych w repetytorium.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm,
- lekcja odwrócona.

Metody i techniki nauczania:

- pogadanka;
- praca ze źródłami oraz audiobookiem;

Formy zajęć:

- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg zajęć:

Przed zajęciami:

Uczniowie zapoznają się z tekstem e-materiału oraz wskazówkami, jaki interpretować polecenia występujące w zadaniach maturalnych.

Faza wstępna

1. Nauczyciel podaje temat i cel lekcji: Nauczycie się (lub przypomnicie sobie), w jaki sposób przygotować się do sprawdzianu z historii. Skupimy się na ćwiczeniach dotyczących II Rzeczypospolitej i świata w latach 1918–1939 oraz początku II wojny światowej. Przecwiczycie pracę z materiałami źródłowymi i różnymi typami poleceń.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel prosi, aby uczniowie, pracując następnie w parach, uważnie wysłuchali audiobooka i zapoznali się z poleceniami.
2. Prowadzący odtwarza audiobook będący zbiorem tekstów źródłowych. Ustala czas na wykonanie w parach poleceń do audiobooka. Uczniowie w parach pracują nad poleceniami.
3. Następnie nauczyciel prosi 2–3 wybranych uczniów o przedstawienie swoich propozycji odpowiedzi. Reszta uczniów może dopowiadać brakujące ich zdaniem informacje. Jedna osoba notuje propozycje na tablicy. Nauczyciel w razie potrzeby koryguje odpowiedzi, udziela uczniom informacji zwrotnej.
4. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Każda z grup wykonuje po dwa wskazane przez prowadzącego ćwiczenia z e-materiału. Wspólnie weryfikują odpowiedzi, nauczyciel udziela uczniom zwrotnej informacji.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel pyta uczniów, które zagadnienia albo polecenia były dla nich trudne. Prosi wybranego ucznia albo uczennicę (może być także ochotnik) o podsumowanie lekcji.
2. Na zakończenie nauczyciel dokonuje oceny pracy uczniowskich grup.

Praca domowa

1. Uczniowie wykonują w domu ćwiczenia niezrealizowane na lekcji.
2. Nauczyciel może rozdać przykładowe ćwiczenia maturalne (z wcześniejszych egzaminów) i poprosić o wykonanie ich w domu.

Materiały pomocnicze:

Arkusze maturalne CKE z matury z historii z poprzednich lat.

Wybór tekstów źródłowych do wskazanej epoki.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą odsłuchać audiobook przed lekcją, aby przygotować się do pracy ze źródłami w czasie fazy realizacyjnej lekcji.